

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUK VE EĞİTİM PLANI

Ankara, 2016

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul / kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUK VE EĞİTİM PLANI.....	3
1.1. Eğitimi Planlama.....	3
1.2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerle Çalışılırken Kullanılacak Araç Gereçler	4
1.2.1. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerle Çalışılırken Kullanılacak Araç	
Gereç Özellikleri.....	6
1.2.2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik Araç Gereç Hazırlama	6
1.3. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerle Çalışılacak Eğitim Ortamı	11
UYGULAMA FAALİYETİ	13
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	15
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	17
2. OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARIN EĞİTİM	
İHTİYAÇLARINA UYGUN BİREYSEL VE GRUP EĞİTİM PROGRAMLARI	17
2.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP).....	17
2.1.1. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin BEP Hazırlarken Dikkat	
Edilmesi Gerekenler	18
2.1.2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin Bep Örnekleri.....	21
2.2. Grup Eğitimi	26
UYGULAMA FAALİYETİ	27
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	28
MODÜL DEĞERLENDİRME	29
CEVAP ANAHTARLARI	30
KAYNAKÇA	31

AÇIKLAMALAR

ALAN	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
DAL	Özel Eğitim Dalı
MODÜLÜN ADI	Otizm Spektrum Bozukluk ve Eğitim Planı
MODÜLÜN SÜRESİ	40/36
MODÜLÜN AMACI	Öğrenciye, otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin özelliklerine uygun; bireysel eğitim ve grup eğitim planı, uygun araç gereç hazırlama, ortam planlama ile ilgili bilgi ve beceriler kazandırmaktır.
MODÜLÜN ÖĞRENME KAZANIMLARI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin özelliklerine, ihtiyaçlarına uygun araç gereç ve ortam planlayabileceksiniz. 2. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin eğitim ihtiyaçlarına uygun hazırlanan bireysel ve grup eğitim programlarını uygulamaya yardımcı olabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, erken çocukluk eğitim kurumları, özel eğitim okulları, atölye Donanım: Kaynak kitaplar, bilgisayar, projeksiyon cihazı, akıllı tahta, fotoğraflar, afiş, broşür, dergiler, konu ile ilgili videolar, konu ile ilgili filmler, uyarıcı pano, fotoğraflar, eğitici oyuncaklar vb.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Engelli çocukların gelişiminde ve eğitiminde özel eğitim önemli bir yer tutmaktadır. Özel eğitime gereksinimi olan kişilerin varlığı insanlık tarihi kadar eski olduğu hâlde onlara yönelik eğitim ve öğretim çalışmaları daha yenidir. Bu çalışmalar kapsamında engelliler için eğitim programları geliştirilmiş, özel eğitilmiş personel yetiştirilmiş, eğitim ortamları hazırlanmış ve özel araç gereçler geliştirilmiştir. Engellilere yönelik bu ve buna benzer çalışmalar bilim ve teknolojiye gelişmelerin paralelinde yenilenmekte ve geliştirilmektedir.

Otistik spektrum bozukluğu olan çocukların her birinin bu bozukluktan etkilenme derecesi ve etkilendiği alanlar birbirinden farklılık göstermektedir. Çocuğun eğitimiyle ilgilenenler tarafından, Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarıntanınması, onların sağlıklı bir gelişim göstererek başarıya ulaşmaları ve nitelikli olarak daha üst düzeylere çıkabilmeleri için çok önemlidir. Çocuğa sunacağımız bilinçli seçilmiş uyarıcılar, araç gereçler, bilinçli düzenlenmiş eğitim ortamları ve etkinliklerle otizm spektrum bozukluğu olan çocukları sağlıklı şekilde destekler ve bozukluktan etkilenme durumlarını minimum düzeye indirmemizi sağlar. Çocuklarla çalışırken, çocukların bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu modülde; otizm spektrum bozukluğu olan çocukların gelişim düzeylerine göre uygulanacak eğitim planlarını ve çalışacağınız ortam özelliklerini öğrenecek, bu doğrultuda uygun araç gereç seçip hazırlayabileceksiniz. Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara yönelik verilen eğitim rehberliğinde; siz de eğitim ihtiyaçlarına uygun hazırlanan bireysel ve grup eğitim programlarını uygulamabecerilerini kazanacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

ÖĞRENME KAZANIMI

Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin özelliklerine, ihtiyaçlarına uygun araç gereç ve ortam planlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların kullandıkları araç gereçleri araştırınız.
- Çevrenizde bulunan özel eğitim merkezlerine giderek otizm spektrum bozukluğu olan çocukların eğitim ortamlarını gözlemleyiniz.

1. OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUK VE EĞİTİM PLANI

1.1. Eğitimi Planlama

Otizmli çocuklar, akranlarının çok kısa sürede ve çok kolay şekilde öğrendiği bazı becerileri, doğal yollarla öğrenmekte güçlük çeken çocuklardır. Örneğin, normal gelişim gösteren bir çocuk kendisine adıyla seslendiğinde dönüp bakmayı, çevresiyle olan doğal etkileşimleri sırasında kendiliğinden öğrenir.

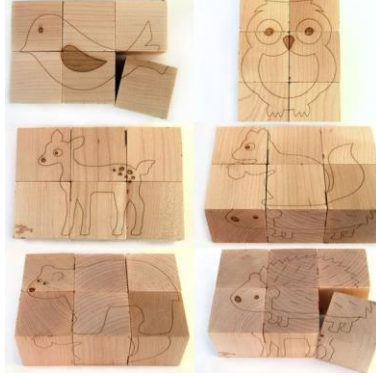

Resim1.1:Otizmli bir çocukla eğitim anı

Otizimli bir çocuk ise kendisine seslenildiğinde öylesine tepkisiz kalabilir ki, anne-babalar çocuklarında işitme engeli olmasından kuşkulanırlar. Yine normal gelişim gösteren çocuklar “bay-bay” gibi jestleri yapmayı birkaç alıştırımdan sonra öğrenirken, otizimli çocuklar yüzlerce alıştırımdan sonra bile öğrenemeyebilirler. Dolayısıyla, otizimli çocuklarla çalışmaya, otizme özgü en temel yetersizlik alanlarından başlamak gerekmektedir.

1.2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerle Çalışılırken Kullanılacak Araç Gereçler

Otizm spektrum bozukluğu olan çocuğa birçok beceriyi öğretmek için çeşitli materyallere gereksinimimiz vardır. Örneğin renkleri öğretmek için farklı renklerde tahtadan küpler, büyük-küçük kavramını öğretmek için büyüklükleri birbirinden farklı olan nesnelere, yemek yemeyi öğretmek için çatal, kaşık ya da boyamayı öğretmek için renkli kalemler vb. ilk akla gelen materyaller olabilir.

Resim1.2: Eğitim Materyali

Resim 1.3: Eğitim Materyali

Öğretim amacıyla kullanılacak materyallerin çocuk için dikkat çekici olması eğiticinin işini kolaylaştırır. Ancak dikkat edilmesi gereken, seçilen her materyalin öğretilecek beceri için uygun olmasıdır. Bu nedenle eğitimde kullanılacak materyaller, hedef beceriye uygun olmalıdır. Örneğin büyük-küçük kavramı öğretilmek isteniyorsa seçilen iki nesne (büyük ve küçük top, büyük ve küçük araba, vb.), büyüklükleri açısından birbirinden farklı ama diğer özellikleri açısından benzer özellikte olmalıdır.

Resim 1.4: Eğitim Materyali

Resim 1.5: Eğitim materyali

Aynı zamanda materyal seçimi her bir çocuğun bireysel özellikleri dikkate alınarak yapılmalıdır. Örneğin, çocuğun bir kova üzerindeki resimler ilgisini çok çekiyor ve dikkatini dağıtıyorsa o zaman öğretim oturumlarının akışı da bozulacaktır. Bu nedenle, çocuk için o kovanın üzerindeki resimleri çıkarmak ya da ilgisini çok çekmeyecek bir başka kova ile çalışmak yararlı olacaktır.

1.2.1. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerle Çalışılırken Kullanılacak Araç Gereç Özellikleri

- Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların eğitiminde kullanılacak araç gereç özelliklerini genel olarak aşağıdaki gibi sıralayabiliriz;
- Çocuğun bireysel özelliklerine uygun olmalı,
- Araçların çok karmaşık desenli, çok ilgi çekici renklerde ve şekillerde olmamalı,
- Nesnelerin üzerinde dikkat çekici bir resim ya da yazı olmamalı,
- Nesneler çok derin ya da çok geniş olmamalı,
- Nesnelerin kaygan yüzeyi ve keskin kenarları olmamalı,
- Çocuğun takıntı geliştirdiği nesneler olmamalı,
- Nesneler çocuğun rahatça tutabileceği büyüklükte olmalı,
- Çocuklarda somut düşünmeyi desteklemeli,
- Araç gereçler dayanıklı malzemeden hazırlanmış olmalı,
- Araçlar, çocukların yaşadıkları çevre, yaşam biçimleri ve yaşadıkları deneyimleriyle genelleme yapacak nitelikte olmalı,
- Araç gereçler gerçeğe yakın olmalı,
- Malzemeler çocuklar için ilgi çekici olmalı,
- Resimler ayrıntıdan uzak, basit ve anlaşılır olmalı,
- Kavram geliştirici oyuncaklar basitten karmaşığa doğru bir yol izlemeli,
- Çocukların rahat kullanabilecekleri boyutlarda olmalıdır.

1.2.2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik Araç Gereç Hazırlama

- **Duyularım kartı**

Resim1.6: Duyularım kartı

Otizimli çocukla çalışırken çeşitli duygulara ait durumlar söyleyiniz ve çocuktan bu duyguyu pano üzerinde göstermesini isteyiniz. Daha sonra aynı ifadeleri çocuğun yapmasını sağlayınız.

Malzemeler: Mukavva, raptiye, renkli kartonlar

Hazırlanışı: Mukavvadan surat için büyük bir yuvarlak; renkli kartonlardan bir çift göz, bir çift kaş, ağız ve burun kesiniz. Daha sonra bu parçaları raptiye ile uygun yerlere tutturunuz.

➤ **Duygular panosu**

Resim1.7: Duygular panosu

Çeşitli duygulara ait gerçek yüz ifadelerini çocuğa karışık olarak verin ve çocuktan uygun duygu sütununa koyması için rehberlik ediniz.

Malzemeler: Mukavva, duygulara ait yüz fotoğrafları, yapıştırıcı ve jelatin

Hazırlanışı: Mukavvayı seçtiğiniz duygu sayısı kadar sütuna ayırınız ve sütun başlarına duyguyu ifade eden rehber bir resim yapıştırınız. Diğer yüz fotoğraflarını uygun boyutlarda kesiniz ve sağlam olması için jelatinle kaplayınız.

➤ **Pizza şefi**

Çocuğa okuma yazma biliyor ise tarif kartını verin ve yönergelere uygun olarak pizza hazırlamasını isteyin. Okuma yazma bilmiyor ise yönergeleri okuyarak, pizza hazırlamasına rehberlik edin. Uygulama sırasında çocukla konuşun ve yaptığı aşamaları onun söylemesini sağlayın. Çocuk bu çalışmayla yönergeleri takip etme, işlevsel okuma, sıralama ve vokal pratik yapma becerilerini geliştirebilecektir.

Resim1.8: Pizza şefi aracı

Malzemeler: Mukavva, karton, boya kalemi, yapıştırıcı, makas ve jelatin

Hazırlanışı: Mukavvayı pizza tabanı için 3 farklı boyutta (büyük, orta, küçük) yuvarlak kesin, pizza yapımında kullanılan çeşitli malzemeleri (mantar, domates, peynir, salam, soğan, biber vb.) seçiniz ve kartonlara kalıbını çıkartıp kesiniz. Daha sonra uygun renklerde boyayınız. Pizza için kolaydan zora doğru tarif kartları hazırlayınız. Yönergeleri aşama aşama yazınız ve yanlarına uygun şekli boyayınız. Sağlam olması için tüm kartları jelatin ile kaplayınız.

➤ **Ellerimi yıkıyorum**

Otizimli çocuk ile çalışırken günlük yaşam becerilerini ilerletici bir etkinliktir. Çocuğun uygulama yapacağı alanda görünür bir yere asılmalı ve ellerini yıkamak için gerekli olan basamakları uygulaması sağlanmalıdır.

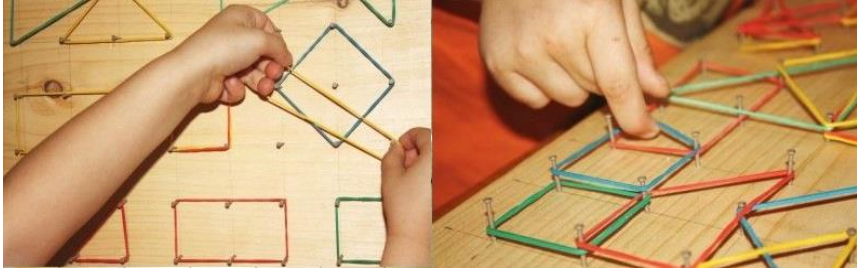
Resim1.9: El yıkama şablon kartı

Malzemeler: Karton, boya kalemi, yapıştırıcı, makas ve jelatin

Hazırlanışı: El yıkamanın aşamalarını sıralı bir biçimde kartona çizip boyayın. sağlam olması için jelatin ile kaplayınız.

➤ **Geometri panosu**

Çocuğa çeşitli geometrik şekilleri gösterin ve lastikleri kullanarak panoda göstermesini sağlayın. İleriki aşamalarda sadece şeklin ismini söyleyerek bu çalışmayı uygulayınız.

Resim 1.10: Geometri panosu

Malzemeler: Ahşap pano (mantar pano), çivi (raptiye), silikon tabancası, boncuklar ve lastikler

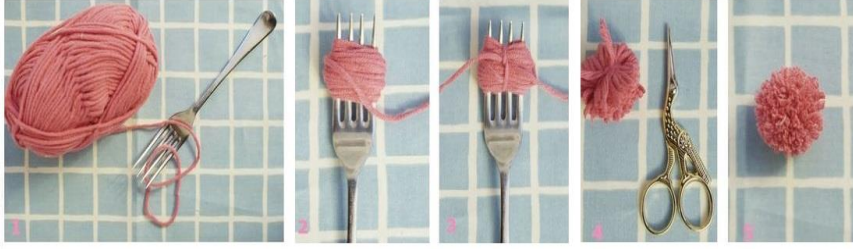
Hazırlanışı: Ahşap panoya çivileri eşit aralıklarla çakın. Güvenli olması için çivilerin ucuna büyük boncukları silikon tabancası ile yapıştırınız.

➤ **Renk ponponları**

Çocuklardan maşa yada cımbız yardımı ile ponponları renklerine uygun silindire atması istenir. Cımbız kullanırken ince motor becerileri gelişirken, renklerine göre eşleştirme yaparak bilişsel gelişimi desteklenmektedir.

Resim 1.11: Renk ponponları aracı

Resim 1.12: Ponpon yapım aşamaları

Malzemeler: renkli yün ipler, çatal, tuvalet kâğıdı ruloları ve boyalar

Hazırlanışı: İlk önce yün ip çatalın etrafına dolandır, daha sonra orta kısımdan başka bir ip ile sıkıca bağlanır. Makas yardımı ile çatalın iki tarafında kalan ipler kesilir ve ponpon hazırlanır. Daha sonra tuvalet kâğıdı ruloları yün iplerin rengine uygun renklere boyanır.

➤ **Ne nerede?**

Kartlardaki yönergelere göre çocuktan nesneyi uygun yerlere yerleştirmesini isteyiniz.

Resim 1.13: Ne nerede materyalleri

Malzemeler: Karton, boya kalemi, makas, cetvel, seçeceğiniz bir nesne ve jelatin

Hazırlanışı: Kartonları 10X15 cm ölçülerinde kesiniz. Mekânda konum ile ilgili yönergeleri kartlara yazınız ve jelatin ile kaplayınız.

1.3. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerle Çalışılacak Eğitim Ortamı

Bireysel Eğitim Çalışmalarında öğretmen, belirlediği kavram ve becerilerin öğretiminde öğrenci ile birebir çalışır. Bunun için bireysel eğitim ortamlarını kullanır.

Resim 1.14: Bireysel çalışma ortamı

Bireysel eğitim ortamlarının hazırlanmasında, sınıf düzenlemesinde çocukların bireysel ya da ikişer kişilik gruplar hâlinde çalışmalarını sağlamak amacıyla gerekli olan bireysel eğitim köşeleri hazırlanır. Bireyin performansına uygun amaçların belirlenmesi ve buna uygun plân ve programların hazırlanması ile bireysel eğitim çalışmalarına başlanır. Bireysel eğitimin süreci ve süresi öğretmen tarafından belirlenir.

Resim 1.15: Bireysel çalışma ortamı

Çocukla çalışılırken sadece öğretim zamanını belirlemek yeterli değildir. Aynı zamanda çocukla çalışılacak ortamdaki dikkat çekecek nesnelere ortadan kaldırılmalı, ortamda öğretim sürecinde kullanacağınız materyallerin olması sağlanmalıdır. Böylece çocuğun size, verilen yönergelere ve öğretilmek istenen beceriye odaklanması daha kolay olacak, öğrenmesi de kolaylaşacaktır. Örneğin, renkler öğretilcekse, masanın üzerinde sadece renk kartlarının bulunması; yazı yazma becerisi üzerinde çalışılacaksa masanın üzerinde sadece kâğıt ya da defter ile kalem bulunması yeterli olacaktır. Benzer şekilde öğretilmek istenen beceri kazak giyme ise, çocuğun önünde sadece giymesini istediğiniz kazağın olması dikkatini bu beceriye ve giyeceği kazağa vermesi kolaylaşacaktır.

Resim 1.16: Bireysel çalışma ortamı

UYGULAMA FAALİYETİ

Çevrenizde bulunan özel eğitim merkezleri ile iletişim kurarak eğitim ortamlarını gözlemleyiniz. Gözlemlediklerinizi fotoğraflarla ve kamera çekimleri ile destekleyiniz. Çalışmalarınızı bir rapor hâline getirip edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınıza sunarak paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çevrenizde bulunan özel eğitim merkezleri ile iletişime geçiniz ve otizm spektrum bozukluğu olan bireylere ait eğitim ortamlarını gözlemleyiniz.	➤ Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların eğitim aldığı özel eğitim kurumlarını internetten araştırınız. ➤ Özel eğitim merkezinden önceden randevu almayı unutmayınız.
➤ Eğitim ortamlarının özelliklerini inceleyiniz.	➤ Eğitimci ile konuşarak ortam özelliklerini anlatmasını isteyiniz.
➤ Gözlemlediklerinizi fotoğraflarla ve kamera çekimleri ile destekleyiniz.	➤ Gözlemlediklerinizi fotoğraflarla ve kamera çekimleri ile temiz ve düzenli çalışarak destekleyiniz.
➤ Elde ettiğiniz bilgiler doğrultusunda bir rapor hazırlayınız.	➤ Elde ettiğiniz bilgiler doğrultusunda bilgisayar ortamında raporu objektif olarak hazırlayınız.
➤ Hazırladığınız raporu arkadaşlarınızla paylaşarak tartışınız.	➤ Hazırladığınız raporda Türkçe'yi doğru kullanmaya özen gösteriniz.

UYGULAMA FAALİYETİ-2

Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların eğitimlerinde kullanılan araç gereçlerden bir tanesini seçiniz ve amacına uygun olarak hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarla çalışılan araç gereçlerden bir tanesini seçiniz.	➤ Daha önceden araştırdığınız araçlara bakıp seçiniz.
➤ Aracın yapım aşamalarını inceleyiniz.	➤ Aşamaların görselleri varsa inceleyiniz.
➤ Araç yapımında gerekli olan malzemeleri temin ediniz.	➤ Malzemeleri seçerken kolay kullanımlı olanları tercih ediniz.
➤ Yapım aşamalarına göre aracı hazırlayınız.	➤ Yapım aşamalarını sırasına göre takip ederek uygulayınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Otizmlı çocuklar akranları gibi doğal yollarla öğrenmekte güçlük çekmezler.
2. ( ) Otizmlı çocuklarla çalışmaya, otizme özgü en temel yetersizlik alanlarından başlamak gerekmektedir.
3. ( ) Otizm spektrum bozukluğu olan çocuğa birçok beceriyi öğretmek için materyallere gereksinimimiz yoktur.
4. ( ) Materyal seçimi her bir çocuğun bireysel özellikleri dikkate alınarak yapılmalıdır.
5. ( ) Bireysel Eğitim Çalışmalarında öğretmen, belirlediği kavram ve becerilerin öğretiminde öğrenci ile birebir çalışır.
6. ( ) Çocukla çalışılacak ortamda dikkat çekecek nesnelerin olması çocuğu olumsuz etkilemez.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve boşlukları uygun şekilde doldurunuz.

7. Otizmlı çocukla çalışırken kullanılan araçlar çocuğun .....geliştirdiği nesnelere olmamalıdır.
8. Bireysel eğitimin süreci ve süresi ..... tarafından belirlenir.
9. Otizmlı çocuklarla çalışmaya, otizme özgü en temel .....alanlarından başlamak gerekmektedir.
10. Nesnelerin üzerinde .....bir resim ya da yazı olmamalıdır.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

11. Aşağıdakilerden hangisi “Otizm Spektrum Bozukluğu” olan bireylerle çalışılırken kullanılacak araç gereçlerden değildir?
- A) Renkli küpler
B) Kavram kartları
C) Duygular panosu
D) Emekleme tahtası
12. Aşağıdakilerden hangisi “Otizm Spektrum Bozukluğu” olan bireylerle çalışılırken kullanılacak araç gereçlerden özelliklerinden değildir?
- A) Araçların çok karmaşık desenli, çok ilgi çekici renklerde ve şekillerde olmamalıdır.
B) Çocuğun takıntı geliştirdiği nesnelere olmalıdır.
C) Kavram geliştirici oyuncaklar basitten karmaşığa doğru bir yol izlemelidir.
D) Araç gereçler gerçeğe yakın olmalıdır.
13. Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
- A) Eğitime otizme özgü en temel yetersizlik alanlarından başlamak gerekmektedir.
B) Araç gereç seçimi her çocuğun bireysel özelliklerine göre yapılmalıdır.
C) Eğitimde araç gereç kullanmaya gerek yoktur.
D) Eğitimde kullanılan araç gereçlerin üzerinde dikkat çekici bir resim ya da yazı olmamalıdır.
14. Aşağıdakilerden hangisi ortam özelliklerinden değildir?
- A) Eğitimde kullanılacak araçlar kolay ulaşılabilir bir yerde olmalıdır.
B) Sınıf düzenlemesinde bireysel eğitim köşeleri hazırlanmamalıdır.
C) Çalışılacak ortamda sadece eğitim araçları bulunmalıdır.
D) Çocuğun dikkatini dağıtacak objeler ortadan kaldırılmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

ÖĞRENME KAZANIMI

Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin eğitim ihtiyaçlarına uygun hazırlanan bireysel ve grup eğitim programlarını uygulamaya yardımcı olabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Rehberlik araştırma merkezlerine ve özel eğitim merkezlerine giderek bireysel ve grup eğitim programlarını inceleyiniz.

2. OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARIN EĞİTİM İHTİYAÇLARINA UYGUN BİREYSEL VE GRUP EĞİTİM PROGRAMLARI

2.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)

Özel gereksinimli bireyin gelişimi veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında (öz bakım, akademik beceriler, sosyal beceriler, iletişim vb.) eğitsel gereksinimlerini karşılamak üzere uygun eğitim ortamlarından (okul, özel eğitim okulu, özel sınıf, mesleki eğitim merkezi vb.) ve destek hizmetlerden (kaynak oda, sınıf-içi yardım, dil ve konuşma terapisi, fiziksel rehabilitasyon vb.) en üst düzeyde yararlanmasını öngören yazılı dokümandır.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı, çocuğun devam edeceği eğitim ortamlarının her birinde kullanılacak belirgin amaçları ve bunların kazandırılması için öğretim yöntemlerini içermelidir. Eğitsel ölçümlene sırasında, çocuğa ilişkin toplanan bilgilere dayalı olarak açık ve belirgin bir biçimde oluşturulan amaçların her biri, başlama noktası olup, sonraki amaca geçme anlamına gelen, amaçta ustalaşma ölçütleri de belirlenmelidir.

- Özel gereksinimli öğrencinin eğitsel gereksinimlerine yanıt vermesi beklenen nitelikli bir bireyselleştirilmiş eğitim programı aşağıda belirtilen öğeleri içermelidir;
  - Eğitsel performans düzeyi, bulunduğu gelişim evresi ve yaş gibi faktörleri dikkate alınarak belirlenen bir yılın sonunda gerçekleşecek uzun dönemli amaçları,
  - Uzun dönemli amaçlara ulaşmayı sağlayacak kısa dönemli amaçları,
  - Öğrenciye sağlanabilecek özel eğitim ve destek hizmetlerini,

- Öğrenciye sunulacak olan hizmetlerin ne zaman başlayacağı, devam edeceği ve biteceği süreyi; değerlendirme zamanlarını belirten zaman çizelgesini,
- Öğrenciye sunulacak hizmetlerden sorumlu olacak kişileri,
- BEP'in objektif ölçütlere dayalı olarak hangi araçlarla ve nasıl değerlendirileceğini,
- Normal eğitim programlarına katılım düzeyini içermelidir.
- Etkinlik süresince çocuğun yapamadığından çok yaptığı beceriler dikkate alınarak olumlu ifadelerle pekiştirilmelidir.

2.1.1. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin BEP Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gerekenler

Otistik çocuklar birbirlerinden farklılık gösteren heterojen bir gruptur. Her çocuk hem yetersizliğin derecesi hem de gösterdikleri davranışlar açısından farklılık göstermektedir. Bu yüzden eğitim programları otizmlili her çocuğa, aynı şekilde uygulanabilecek özellikte değildir. Dolayısıyla, otizmlili çocuğa hazırlanan program, bireysel özelliklerine göre uyarlanmak ve geliştirilmek üzere hazırlanmış bir çerçeve olarak düşünölmelidir.

Otizmlili çocukların eğitsel gereksinimlerinin karşılanmasında öğretmenin hangi konuları göz önüne alarak nasıl hareket etmesi gerektiği hususunun iyi bilinmesi önem taşımaktadır. Bunun için öğretmenin, aşağıdaki noktalara dikkat etmesi gerekir:

➤ Otistik çocukların eğitimine çocuğun performansı alınarak başlanması

Otistik çocuklar bireysel ayrıcalık gösterdiklerinden performansları da birbirinden farklıdır. Çocuğa uygun hazırlanacak olan eğitim plânına başlamadan önce öğrenci gözlenir, ölçüt bağımlı ölçü araçlarıyla her bir beceri alanındaki performansı belirlenir. Performans alımı sırasında çocuktan istenen açık olarak söylenmeli ve gelen cevaplar hiç tepki göstermeden kaydedilmelidir.

Ölçüt bağımlı ölçü araçlarının verilerine göre uzun dönemli amaçlar belirlenir, amaçlara ulaşmak için kısa dönemli amaçlar saptanır ve öğretim araçları geliştirilerek bireysel eğitim ortamlarında öğretime başlanır.

➤ Otistik çocuklara bireysel eğitim plânı uygulanması

Heterojen bir grup olan otistik çocukların eğitsel gereksinimlerinin karşılanabilmesi için hazırlanan çerçeve programdan her çocuk için bireyselleştirilmiş eğitim plânı hazırlanarak uygulanması gerekir. Hazırlanacak olan bu eğitim plânındaki amaçlar ve araç gereçler çocuğu merkeze almalıdır.

Bireysel eğitim çalışmalarında öğretmen, belirlediği kavram ve becerilerin öğretiminde öğrenci ile birebir çalışır. Bunun için bireysel eğitim ortamlarını kullanır. Bireyin performansına uygun amaçların belirlenmesi ve buna uygun plân ve programların hazırlanması ile bireysel eğitim çalışmalarına başlanır. Bireysel eğitimin süreci ve süresi öğretmen tarafından belirlenir.

➤ **İlerlemelerin kaydedilmesi ve değerlendirilmesi**

Öğretim sürekli değerlendirme gerektirir. Amaçların ve davranış değişikliklerinin öğrencide gerçekleşip gerçekleşmediği düzenli bir değerlendirme sonucunda ortaya çıkar. Öğretmen, öğrencideki gelişimleri ve değişimleri kaydederken günlük plân özelliğini taşıyabilecek kayıt formları ve grafikler oluşturur. Her bir amaç için hazırlanan bu form ve grafikler ilerlemelerin kaydedilmesinde öğretmene pratiklik kazandırdığı gibi öğrencinin o becerideki ilk ve son durumu arasındaki gelişimini rahatça değerlendirmesine de yardımcı olur.

➤ **İletişim problemleri üzerinde durulması**

Otistik çocukların genel özelliklerinden biri de çevrelerindeki insanlarla iletişim kurmakta güçlük çekmeleridir. Bu nedenle çocukların eğitimlerine devam edilirken iletişim problemleri üzerinde öncelikle durulmalıdır. İletişim problemleri üzerinde durulurken her çocuğun iletişim düzeylerinin ve iletişim kurma biçimlerinin (işaret, sözlü, fiziksel) birbirinden farklı olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

➤ **Problem davranışların ortadan kaldırılması**

Otistik çocukların eğitim programlarının amacı çocuğun davranış problemlerini azaltarak gereksinimleri olan becerileri kazandırmaktır. Öğretimi engelleyecek düzeyde stereotip ve problem davranışlar varsa öğretimle birlikte bu davranışların ortadan kaldırılması ya da azaltılması sağlanmalıdır. Problem davranışlar üzerinde çalışılırken her bir davranış için "Davranış Değiştirme" teknikleri uygulanmalıdır.

➤ **Yapılandırılmış eğitim-öğretim ortamlarının hazırlanması**

Eğitim ortamları, oluşturulan seviye grubundaki çocukların özelliklerine (ilgi ve düzeylerine) uygun şekilde yapılandırılmalıdır. Ortamın düzenlenmesi öğretmenin işidir. Öğretmen, ortamı düzenlerken her bir öğretim amacına göre çocuklarla iletişim kurabilecek, onları kontrol edebilecek, olumsuz davranışların ortaya çıkmasını engelleyecek şekilde olmasına dikkat etmelidir.

Resim2.1: Bireysel çalışılan otizm öğrencisi

➤ **Öğretimde kullanılacak araç-gereçlerin işlevsel olması**

Öğretimde kullanılacak araç gereçler önceden tespit edilmelidir. Hazırlanan araç gereçler her çocuk için plânlanan öğretimsel amaçlara hizmet etmeli ve çocuğun yaşantısında kullandığı veya kullanabileceği araçlardan seçilmelidir.

➤ **Öğretilecek becerilerin belirlenmesi**

Öncelikle verilmesi gereken beceriler çocuğun yaşamını kolaylaştıracak günlük yaşam ve öz bakım becerilerinden oluşmalıdır. Herhangi bir beceri öğretimine geçmeden önce o beceriyi alabilmesi için gerekli ön koşul becerilerin çocukta bulunup bulunmadığı belirlenmeli ve düzenli bir beceri analizi yapılmalıdır. Öğretim sırasında öğretmen, öğrencinin performans düzeyine bağlı olarak sözel ipucu, model olma ve fiziksel yardım ipuçlarını kullanmalıdır.

➤ **Etkinliklerin düzenlenmesi**

Sınıf içi ve dışı etkinlikler düzenlenirken öğrencinin ilgi ve becerilerine göre öğretim amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik olmasına dikkat edilmelidir. Etkinliklerde kontrol öğretmende olmalı, öğrenciyi mümkün olduğu kadar etkinliğe katmalı ve etkinlikler bir program çerçevesinde yürütülerek basit etkinliklerden başlanmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun yapamadığından çok yaptığı beceriler dikkate alınarak olumlu ifadelerle pekiştirilmelidir.

2.1.2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin Bep Örnekleri

Otistik çocuklar bireysel ayrıcalık gösterdiklerinden performansları da birbirinden farklıdır. Çocuğa uygun hazırlanacak olan eğitim plânına başlamadan önce öğrenci gözlenir, ölçüt bağımlı ölçü araçlarıyla her bir beceri alanındaki performansı belirlenir. Performans alımı sırasında çocuktan istenen açık olarak söylenmeli ve gelen cevaplar hiç tepki göstermeden kaydedilmelidir.

Ölçüt bağımlı ölçü araçlarının verilerine göre amaçlar belirlenir, amaçlara ulaşmak için ara amaçlar saptanır ve öğretim araçları geliştirilerek bireysel eğitim ortamlarında öğretime başlanır.

ÇOCUĞUN ADI-SOYADI :		TARİH : .../.../.....				
KONU		: Mendille ağızını silebilme				
ANA YÖNERGE	BİLDİRİMLER	AŞAMALAR	BAĞIMSIZ	YÖNERGE	MODEL OLMA	FİZ. YRD.
		1. Kullandığı elini cebine sokar.				
Cebindeki kâğıt mendille ağızını sil	1. Mendili cebinden çıkarır.	2. Cebindeki katlanmış mendili tutar.				
		3. Mendili cebinden çıkarır.				
		4. Elindeki mendilin ucundan diğer eliyle tutar.				
	2. Mendille ağızını siler.	5. Mendili iki eliyle katlanmış yerlerinden açar.				
		6. Açık mendili iki eliyle ağızına götürür.				
		7. Mendilin iki ucunu ağızının kenarlarına koyar.				
		8. Mendili sağa-sola hareket ettirerek ağızını siler.				
		9. Mendili çöpe atar.				

Tablo 2.1: Gelişimi kaydetmede kullanılacak ölçüt bağımlı ölçü aracı örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAM ÖRNEĞİ 1

Öğrencinin Adı-Soyadı:*****

Öğrencinin Yaşı : 8

BEP Hazırlama Tarih : 07.10.2013

Eğitsel Tanı : Otizm spektrum bozukluk

Öğrencinin şu anki performans düzeyi: komut alır, alıcı dili gelişmiştir. İki eylemli komutları bağımsız yerine getirir. İfade edici dili sınırlı gelişim göstermiştir. Kendiliğinden iletişim başlatmaz, sorulan sorulara cevap verir. İsteklerini / duygularını jest ve mimikleriyle ifade eder. Tek sözcüklü cümle kurar. Kısa süreli göz kontağı kurar. Grup oyunlarına katılır.

Uzun Dönemli Amaçlar	Kısa Dönemli Amaçlar	Başlama -Bitiş Tarihleri	Sorumlu Kişi
1. Gereksinimlerini basit sözcüklerle ifade edebilme	1.1:Etkinlik sırasında yaptığı iş söylendiğinde söyleneni tekrar eder. 1.2: "Şimdi ne yapıyorsun?" sorusuna en az iki ya da üç sözcükle cevap verir. 1.3: "Bundan sonra ne yapmak istiyorsun?" sorusuna cevap verir. 1.4: Ne yapmak istediğini basit sözcüklerle söyler. 1.5: Gereksinimlerini basit sözcüklerle ifade eder.		Öğretmen
2. Resimdeki olayları anlatabilme	2.1: Birden fazla olay anlatan resim kartındaki nesnelere gösterir/söyler. 2.2: Birden fazla olay anlatan resim kartındaki kişileri gösterir/söyler. 2.3: Birden fazla olay anlatan resim kartındaki olayları sorular yardımıyla anlatır. 2.4: Birden fazla olay anlatan resim kartındaki olayları tek tek anlatır. 2.5: Birden fazla olay anlatan resim kartındaki kompozisyonu anlatır.		Öğretmen
3. Kendi bedenine ait özellikleri söyleyebilme	3.1: Kendisine ait belli başlı fiziksel özellikleri (saç rengi, cinsiyet vb.) söyler.		Öğretmen
4. Bir gününü basit ifadelerle anlatabilme	4.1: Sabah kalktıktan sonra yaptıklarını söyler. 4.2: Okula gelirken yaptıklarını söyler. 4.3: Okulda yaptıklarını söyler. 4.4: Evde yatıncaya kadar yaptıklarını söyler. 4.5: Hafta sonunda yaptıklarını söyler.		Öğretmen

Tablo 2.2: BEP örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAM ÖRNEĞİ 2

Öğrencinin Adı-Soyadı: ***** **Öğrencinin Yaşı** : 8
BEP Hazırlama Tarih : 04.10.2015 **Eğitsel Tanı** : Otizm spektrum bozukluk

Öğrencinin şu anki performans düzeyi: *****gösterildiğinde kollarını açar kapar. Gösterildiğinde kollarını açar kapar. Gösterildiğinde ellerini açar kapar. Gösterildiğinde başını çevirir. Durduğu yerde çift ayak zıplar. Durduğu yerde ileri zıplar. Eline verilen topu iki eliyle atar. Arkadaşıyla karşılıklı oturup topu yerden yuvarlayarak atar.

Uzun Dönemli Amaçlar	Kısa Dönemli Hedefler ve Ölçütler	Araç ve Gereçler	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Başlama-Bitiş Tarihleri	Sorumlu Kişi
1.***** büyük motor becerilerini gerçekleştirir.	1.1: ***** sınırlı alanda dengeli yürüyebilir. 1.2: ***** gösterilen hareketleri taklit edebilir. 1.3: ***** gösterilen yürüyüşleri taklit edebilir. 1.4: ***** zıplayarak belirlenen hedefe ulaşabilir. 1.5: ***** topla oynayabilir. 1.6: ***** Basit minder hareketlerini yapabilir. 1.7:***** atmalarla ilgili hareketler yapabilir.	Sınıftaki eşyalar top minder çeşitli yumuşak nesnelere	Gösterip yaptırma, açık anlatım, model olma	Ekim-Kasım Aralık-Ocak Şubat-Mart Nisan-Mayıs Haziran	Sınıf öğretmenleri

Tablo 2.3: BEP örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAM ÖRNEĞİ 3

Öğrencinin Adı-Soyadı :***** Öğrencinin Yaşı :8

BEP Hazırlama Tarih : 07.10.2013 Eğitsel Tanı : Otizm spektrum bozukluk

Öğrencinin şu anki performans düzeyi: ***** 7-11 Yaş akademik becerilerde yetersizdir.***** 3-6 yaş akademik öncesi becerilerde renk ve şekil eşleme de yetersizdir.

Uzun Dönemli Amaçlar	Kısa Dönemli Hedefler ve Ölçütler	Araç ve Gereçler	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Başlama-Bitiş Tarihleri	Sorumlu Kişi
1. ***** akademik öncesi becerileri gerçekleştirir.	1.1: ***** nesneleri renklerine göre eşleştirir. 1.2: ***** nesneleri şekillerine göre eşleştirebilir. 1.3: ***** nesneleri büyüklük-küçüklük durumuna göre ayırt eder.	Sınıftaki eşyalar, legolar, eğitimsetleri, resimli kartlar	Açık Anlatım, Soru-cevap, Doğrudan öğretim	Ekim – Ocak Şubat-Nisan Nisan-Haziran	Sınıf öğretmenleri

Tablo 2.4: BEP örneği

Öğretim sürekli değerlendirme gerektirir. Amaçların ve davranış değişikliklerinin öğrencide gerçekleşip gerçekleşmediği düzenli bir değerlendirme sonucunda ortaya çıkar.

Öğretmen, öğrencideki gelişimleri ve değişimleri kaydederken günlük plân özelliğini de taşıyabilecek kayıt formları ve grafikler oluşturur. Her bir amaç için hazırlanan bu form ve grafikler ilerlemelerin kaydedilmesinde öğretmene pratiklik kazandırdığı gibi öğrencinin o becerideki ilk ve son durumu arasındaki gelişimini rahatça değerlendirmesine de yardımcı olur.

KAYIT FORMU ÖRNEĞİ

ÖĞRENCİNİN ADI-SOYADI: A.Ö. **TARİH :** .../.../....

KONU :Çatal Kullanma

İLK DURUMU (PERFORMANSI): A.Ö., çatalın sapından uç kısmı yukarı gelecek şekilde bağımsız olarak tutabiliyor.

AMAÇ :Öğrenci bağımsız olarak çatal kullanarak yemek yer.

DAVRANIŞLAR:

1. Çatalın sapından uç kısmı yukarı gelecek şekilde tutar.
2. Çatalın uç kısmını yiyeceğe batırır.
3. Çatalla yiyeceği alır.
4. Çatalın ucundaki yiyeceği ağızına götürür.
5. Çataldaki yiyeceği ağızına alır.
6. Çatalı ağızından çeker.
7. Yiyecek bitinceye kadar aynı işlemleri tekrarlar. Çatalı yerine koyar.

ARAÇ-GEREÇ : Çatal, tabak, katı yiyecekler, pekiştirici ödülleri.

SÜRE : 20 iş günü

ORTAM : Mutfak, bireysel çalışma ortamı

Davranışlar	Günler																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1																				
2	X	X	X																	
3				X	X															
4						X														
5							X													
6								X												
7									X	X	X	X	X	X						
8															X					

Tablo 2.5: Kayıt grafiği

2.2. Grup Eğitimi

Özel eğitimde grup eğitimi, iki veya daha fazla çocuğun ortak bir hedef uğruna bir araya getirilmesiyle gerçekleştirilir. Grup eğitiminde öğretmen rehber olur ve amaç çocukların birbirleriyle etkileşimini öğrenme sürecine dâhil etmektir. Grup eğitiminin içeriği eğitim döneminin başlangıcında oluşturulur. Bu içerik oluşturulurken çocukların yaşı, tanısı, sosyal ve iletişim becerileri gibi birçok etmen eğitimciler tarafından değerlendirilir ve bireysel eğitim programları (BEP) dikkate alınır.

Resim 2.2: Grup eğitimi

Çocuğun hazır oluşu veya farklı bir şekilde grup eğitimine katılması gibi durumlarda gerekli uygun koşullar yine bireysel öğretmeniyle ve aile ile yapılan ortak görüşmeler sonucunda değerlendirilerek bir sonuca varılır. Grup eğitimi -eğer varsa-çocukların devam ettiği kreş ya da okuldaki davranışları hakkında fikir vereceğinden önemlidir. Grup eğitimi çocukların iletişim becerilerini, sosyal becerilerini, eğitime karşı olan motivasyonlarını artırmaya yönelik başarılı yöntemlerden biridir. Çocuklar grup içerisinde sıra alma, dinleme, bekleme gibi beceriler edinir ve günlük hayatta karşılaştıkları problemleri uzman eğitimciler rehberliğinde güvenli bir ortamda tecrübe etme fırsatı bulurlar.

UYGULAMA FAALİYETİ

Çevrenizde bulunan özel eğitim merkezinde otizm spektrum bozukluğu olan bir çocuğu gözlemleyerek bulunduğu performans durumunu belirleyiniz. Gözlemediğiniz çocuğa uygun bir BEP planı hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çevrenizde otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin bulunduğu özel eğitim merkezlerini araştırınız.	➤ Çevrenizde otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin bulunduğu özel eğitim merkezlerini internetten yada rehber öğretmenlerinizden yararlanarak araştırınız.
➤ Özel eğitim merkezinde eğitimci tarafından hazırlanmış BEP örneklerini inceleyiniz.	➤ Hazırlanmış örnekler ile ilgili sorular sorarak gerekli notları alınız.
➤ Özel eğitim merkezinde bulunan otizm spektrum bozukluğu olan çocuklardan birini gözlemleyerek bulunduğu performans durumunu belirleyiniz.	➤ Farklı gelişim alanlarına ait performans durumları belirlemeyi tercih ediniz. ➤ Özel eğitim merkezinde eğitimciden çocuk ve BEP hakkında gerekli görüşleri alınız.
➤ Belirlediğiniz çalışma alanına göre çocuğun bulunduğu performans durumunu dikkate alarak BEP hazırlayınız.	➤ Okulunuzda bulunan rehber öğretmenlerden hazırlayacağınız BEP konusunda bilgi alış-verişinde bulununuz.
➤ BEP çalışmanızı sunum olarak hazırlayarak arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Hazırladığınız çalışmayı arkadaşlarınıza uygulayınız ve sonuçları ile ilgili tartışınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Bireyselleştirilmiş eğitim programları her çocuk için özel olarak hazırlanmalıdır.
2. ( ) Çocuğa uygun hazırlanacak olan eğitim plânına başlamadan önce öğrencinin gözlemlenmesine gerek yoktur.
3. ( ) BEP hazırlanırken öğretmenin çalışmak istediği alan dikkate alınmalıdır.
4. ( ) Bireysel eğitimin süreci ve süresi aile tarafından belirlenir.
5. ( ) BEP hazırlanırken önce uzun dönemli amaçlar sonra kısa dönemli amaçlar yazılmalıdır.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve boşlukları uygun şekilde doldurunuz.

6. Çocuğa öncelikle verilmesi gereken beceriler çocuğun yaşamını kolaylaştıracak .....ve .....becerilerinden oluşmalıdır.
7. Problem davranışlar üzerinde çalışılırken her bir davranış için .....teknikleri uygulanmalıdır.
8. Özel eğitimde ....., iki veya daha fazla çocuğun ortak bir hedef uğruna bir araya getirilmesiyle gerçekleştirilir.
9. Öğretmen, öğrencideki gelişimleri ve değişimleri kaydederken günlük plân özelliğini de taşıyabilecek ..... ve .....oluşturur.
10. Etkinlik süresince çocuğun yapamadığından çok yaptığı beceriler dikkate alınarak olumlu ifadelerle .....

MODÜL DEĞERLENDİRME

Çevrenizde bulunan özel eğitim merkezlerinde otizm spektrum bozukluğu olan çocukları bireysel ve grup eğitim çalışması içinde gözlemleyiniz. Eğitim ortamını, kullanılan araç-gereçleri inceleyiniz. Sonuçlarını sunum olarak hazırlayarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanmadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Çevrenizde otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin bulunduğu özel eğitim merkezlerini araştırdınız mı?		
2. Özel eğitim merkezinde otizm spektrum bozukluğu olan çocukların bireysel eğitim çalışmasının yapıldığı eğitim ortamını; yapılan etkinlikler, kullanılan araç-gereçler, eğitimcinin iletişim biçimi ve çocukların verdikleri tepkiler açısından gözlemleyerek not aldınız mı?		
3. Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların grup eğitim çalışmasının yapıldığı eğitim ortamını; yapılan etkinlikler, kullanılan araç-gereçler, eğitimcinin iletişim biçimi ve çocukların verdikleri tepkiler açısından gözlemleyerek gerekli notları aldınız mı?		
4. Eğitim ortamını, araç-gereçleri ve yapılan etkinlikleri sunumunuzda kullanmak amacıyla fotoğrafladınız mı?		
5. Özel eğitim merkezinde eğitimcilerin hazırlanmış olduğu Bep ve Gep'i incelediniz mi?		
6. Elde ettiğiniz bilgileri ve fotoğrafları kullanarak bilgisayar ortamında sunum hazırladınız mı?		
7. Hazırladığınız sunumu arkadaşlarınızla paylaşarak tartıştınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Yanlış
2	Doğru
3	Yanlış
4	Doğru
5	Doğru
6	Yanlış
7	Takıntı
8	Öğretmen
9	Yetersizlik
10	Dikkat çekici
11	D
12	B
13	B
14	B

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Yanlış
4	Yanlış
5	Doğru
6	Günlük yaşam, Öz bakım
7	Davranış pekiştirme
8	Grup eğitimi
9	Kayıt formu, Grafik
10	Pekiştirilir

KAYNAKÇA

- **AmericanPsychiatricAssociation. Highlights of ChangesFrom DSM-4-TR to DSM-5.**,AmericanPsychiatricPublication, 2014.
- **AmericanPsychiatricAssociation. Diagnosticand Statistical Manual of MentalDisorders (5th ed.)**, Washington, DC, 2013.
- ANSELLGill D.,**WorkingwithAspergerSyndrome in theClassroom : An Insider’s Guide**,London, GBR: JessicaKingsleyPublishers, 2011.
- ATAMAN A. ÖZEL,**Eğitime Giriş**, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, 2005.
- AYDIN A.,C. KINACI,**Otizme Çözüm Var**,Hayykitap, İstanbul, 2015.
- BAYKOÇ N.,**Üstün Yetenekli Çocuklar ve Özel Eğitim**, Eğiten Kitap, Ankara, 2012.
- BODUR Ş., Ş. SOYSAL, **Otizmin erken tanısı ve önemi**, Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 13 (10), 394-398, 2004.
- BROMFIELD Richard,**DoingTherapywithChildrenandAdolescentswithAspergerSyndrome**,Hoboken, NJ, USA: John Wiley&Sons, 2010.
- CARTER P.,**AutismSpectrumDisorders**, British Associationfor Adoption&Fostering, London, 2013.
- EKŞİ A.,**Ben Hasta Değilim**, Nobel Tıp, İstanbul, 1999.
- FAZLIOĞLU Y.,M. E. YURDAKUL,**Otizm**,Morpa, İstanbul, 2007.
- GİRAY D.A.,**Öğretmen Adaylarınca Hazırlanan ve Sunulan Sosyal Öykülerin Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocukların Sosyal Becerileri Edinmeleri Üzerindeki Etkisi (Yüksek Lisans Tezi)**, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2015.
- MUKADDES N. M.,**Otizm Spektrum Bozuklukları Tanı ve Takip**, Nobel Tıp, İstanbul, 2013.
- SAYAN A., G. DURAT,**Risk Tanılaması Yoluyla Otizmin Erken Teşhisi: Hemşirenin Rolü**, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10:4,2007.

-
- SHAPIRO B.K.,P.J. ACCARDO, **Autism Frontiers Clinical Issues and Innovation**, USA, Brookes Publishing, 2008.
  - ULUYOL M.,**Çocukların Otizm Spektrum Bozukluğu Derecesi ile Duyu-Biliş-Motor Özellikleri Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesi (Yüksek Lisans Tezi)**, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2015.
  - YOSUNKAYA, E. **Otizm Etiyolojisinde Geneti ve Güncel Perspektif**, İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi,76:4, 2013.